

мртине, дуби и овде на овота расабањенога, и осто-
боји од болезни која га тужди, и растрпни све-
зезе готови преховник, и обновни своје творење, да сви
људи твоји разумеју неумерену силу твоју и беско-
начну мишност твоју и да се кроз све слави пресвето
и великено име Оца и Сина и светог Духа, сада и
увек и у векове.”

И када је била свршена молитва, а ослабљени
као од сна скочивши, и хобаше, узашкиљући славу
Богу и преподобном људнику његову, јеромонаху
кир Сави, новоме чудотворцу, који га је просто
својом светом речју, који још на земљи има небесну
власт од Благихе свога Христа везати и развешавати
преке на земљи.

XIV

О враћању богоносна Саве у Свету Гору

Оставши много времена у дому Свете Боро-
носно, настанујући се у богомисаоним виђењима са
богоносним својим оцем светим Симеоном, и после
смрти непрестано имајући једну вољу, борећи се за
стају своје, и сином светог Духа помажући изво-
нику Божијем и својему љубимцу, блатоверному бо-
гољупцу кир Стефану, и беху три светина богомиса-
онога на чување народа свога. А на једном од њих
догоди се реч преподобног Авакума, коју рече: „Када се
придојде лето, познаће те и када дође време, ја-
виће се.”

И дође Богом послаше време, и Бог подиже суд
на победу, и поведе свата ствју, хотећи га просла-
вити нећом чашћу. И поставивши ту илѹману љместо
себе, и пребавши му Богом поверено стају, и сам
помоћивши се пресветој борородителници, и помаза-
вши се блатословом Преподобнога, и обичном љубављу
цетова његову свету јакју, и блатослови народ свога
отачаства, и пошто брат његов није хтео, и против
његове воље одлучи се од њета.

Новоно враћање Преподобнога у Свету Гору.

И опет се врати у обична пребивалишта, у сета све-

те борородице, у Свету Гору, непрестано вођен светим
Духом. И дошавши у Свету Гору, сатвори радост
свиима преподобнима и праведнима, и по првом
обичају био је свиима све, митјујући љборе, дајући
преподобнима части, све тепећи богатом блатогају,
свагда имајући у готовљивој десници својој неис-
цртан извор, свагда сејући семе божаствено, по
заповести Оца небеснога: да не разуме левина дела
деснице, но све чинехи тајно ономе који види тајне,
дају и ноћу посещујући љборе, и богато испуњајући
книгове ризнице, чекајући нартаје од преборатора
Оца небеснога.

И док је он пребивао у Светој Гори много вре-
мена, а онај готовљивни сатрестолник звао га је
многом молбањем, и не одје, не могући се разлучити
од богоноснах вршњака, анђелских сажитеља.

Чудо светог
Једном посла к њему рекавши:
О преподобни, о богоносни, о светодупни, о зе-
мљски анђеле, небесни човече, какво се ово чудо са-
твори у нас? Када је твоје преподобије отишло од
нас, и свети господин наш Симеон одврати лице сво-
је од нас, и дар светог Духа обичне блатогати и при-
зирала Светог не бише јавни, и престате извор бо-
ромиснога мира, збор наших прехова затвори од
нас свезљубазну љтробу своје мишности, да ли је он ов-
де са нама или није, или отиде с тобом опет у обична
пребивалишта Свете Горе, или збор прехова наших не
слуша нас који се молимо њему?

„Аа, молим твоју светину, о свезљубазни дупни
мојој, не презри и ти болезни срца мога, које теби
многољубимо беше од почетка, истинити слуго Хри-
стов, свезљубазни Оцу и Сину и светоме Духу, и
блатогају савршене свога Светог, колико имаш
смирност ка Благости својој Христу и ка Преподобно-
ме, пожури се на помоћ нашу; јер знам да је десница
свемилосрднога Духа, и много може молитва пра-
венога поснепити на добро, и блатогат Божија
може одолети безбројним гресима нашим.”

„Аа по првом обичају сатвори с нама мишорбе
своје и посети нас многообразном љубављу твојом,

Доби к нама, о преобрати очевом славом небесном; доби к нама, саборниче анђелима и равностојателу преподобнима; доби к нама о боголени, не би ли влалика наш Господ твојим допаском, молитвама ти светим просветио лице своје на нама, а преподобни Господи наш Свети заштитио своје мишисрце очети на нас својом божаном милостију¹⁷.

А овај Преподобни не могући се одлучити од анђелске сластојности пречисте Бородине и изборања везина Свете Горе, посла једнога чина од ученика својих, попа Иларију, написавши посланицу ка великом чудотворцу, живоме и после смрти, божаном ном Симеону оцу своме, на потврду истинитог послушања светог савреника.

Овај божаносни крп Сави по телу би робен од преподобнога оца Симеона, а великим и чудним божанственим разумом и несагледивим самотрењем сина робени пак, постаде оцу духовни отац¹⁸, на извештење превелике смерности и целомудрености послушања до смрти, а још и после смрти веома пречујне. Како је овај божаносни заповедник живео у Светој Гори, а његов послушник у сирској земљи, на ни ту сасвим, но горе у висинама, настанијући се у пренебесним обитавалима са пребодатим Оцем небесним, по истинитој речи Господњој, као што рече: „Није воља пред Оцем мојим небесним да погине власт људима на земљи“¹⁹; и отет, велико светило, асветио Павле, напојен истим светим Духом, рече: „Ако гршите кавање, као синовима обраћа вам се Бог и ако оцви напета тела караху нас и срамља-смо се, како да се више од тога не покорио оцу Духовном, који нам каже да се на корист причести-мо светине његове“²⁰, то савори и овај Преподобни победити се Господу своме, који је послушао Оца свога до крста и смрти.

А овај такође до смрти, а још и изнад силе, после смрти, савори послушање ка учитељу својему, испуњајући реч Господњу: „Ко верује у мене, дела која ја чиним, и он ће их учинити, а још и већа од ових савориће на похвалу мени“²¹, јер се сила која више испуњава у немощном²²; као што и јавно би међу овима светима, од почета објављеним бо-

жактвеном љубављу на просвећење многима, и који личени Духом, и један другом вору творећи на извештење светих чуда ових светих.

А посланик²³ стигавши у земљу отачаста његова, и дошавши ка царствујућем људском брату његову, исприча му све о Преподобном и што му је рекао да учини.

А он, ботољуби, не остави га самота да иде, но задржавши га, и сам са њиме оде ка граду Светог; и савори обична славословља свеноћног стојања. И када су биле свршене јутарње несе, послани ученик одлучи божанственом милостију по заповести Преподобнога и, савориши трпсвето над пробом божаноснога оца Симеона, прочита му посланицу божаноснога крп Саве.

И када је била свршена молитва, и у тај час рече божаносни крп Саве приписе Дух свети, а велики чудотворио свети Симеон, отац наш, наједанпут од некуда као са истом речју дошавши, и по првом обичају његова света пака изиш ботата испуњања свој деци свога отачаста, и сву свету пркву љубави мирисом, све људе своје обим миром робота мириса.

И овај ботољуби, који царује на престолу оче-ву, најбоље разумете да Бог више љуби једнога прабелика и слуша га више од целог света реника. И прослави Бога који је дао власт и толику славу стигама својима, и који се прослави са светима својима од почета и у бесконачне векове, амин.

О постављену архиепископа преподобнога Саве

Док је божаносни крп Сави пребивао у Светој Гори, у дукотвореном своме манастиру, и, ботом пољаван, примивши ботрављени савет у своје срце, подишавши се оде на исток, ка пријатељу своме напријаском цару крп Теодору, званом Васкару²⁴. И

Он примљен од цара са великом чашћу, као што
примиш светиња, јер знашаш да је још од почетка
из младости васпитан у свештену, и да се до краја
одлучно од света, и да је у истину заволео Бога,
и да му служи по подобију светих. И због тога га
тај благовешни цар веома много љубљаше, да буде
кршћенски његове светиње.

И пошто га је цар много дана држао код себе, и
благослови свршивши манастирске послове, и после
тога настави говорити к цару о земљи свога ота-

— Скрбно и печално ми је, цару, јер моја земља
нема свога архиепископа; а још и многе земље су
около отачаста ми у области државе наше, но нису
направљене божаственим исправљањем. А, хтео бих
да твоје велико царство заповеди патријарху да ми
освети као архиепископа? Јернога од браће моје,
која је са мном, да га земља отачаста ми има на
освећење своје, и да се држава великога ти царства
узме велича.

А цар одговориши преподобноме пече:

— Са великом радошћу испунићу ти болот са-
ветовану и богомисаону молбу, пошто Бог воли; и
коју да видиш тога која изволи твоја света душа на
«светителство» то.

И призва на бине пред цара браћу која су са
Преподобним. И цар не пристаде ни на једнога од
њих, и рече цар ка Преподобном:
— Ниједан од ових није подобан толикој свети-
њи, осим твога преподобја и боготрпљивост ти свет-

лости.

А Преподобни одговориши пече:

— Ни ја нисам достојан тога стечена.

А цар рече:

— Још пре твога монаха нисам извештење да ће
твоја светиња бити самрестолник апостолскога се-
дења, и Бог ми је тебе показао као достојна; зато не
противречи.

А Преподобни рече:

— Пошто се на то нисам спремао, где ћу наћи
толики изатак и толике потребе, што треба црк-
вени закон?

А цар рече:

— Све ћу поставити у намете царства мога, што
је на потреби твојој светињи; не противи се толико
благослати светог Аџа; није ти достојно противити
се божјој заповести, јер ми је поверено стадо отачаста твога,
Аџом, и болот ти је поверено стадо отачаста твога,
јер нико дјуги не може осећати за твоје стадо као
ти, истинити пастир.
Пошто се Преподобни много одупиша од тога
чина, није могао да не послуша заповести божје и
цареве, и рече му:

— Нека буде воља Господња.

А цар рече патријарху све о Преподобном и о
земљи отачаста његова. Часни патријарх Јерман⁵
прими божји и царев савет, да је он по вољи божјој
и царевјој.

И када је био нарочити дан, и када се патри-
јарх одјаша по чину велике васељенске цркве са
многим митрополитима и епископима и са поповима
и ђаконима, оно је привезен и овај преподобни кир
Сава на освећење, и рукот своосвећенога васељен-
скога патријарха Јермана⁶ и заповешћу патријаршко-
га цара кир Теодора Јаскара⁷ би постављен за архи-
епископа.

А чудесни Бог, који прославља своје свете, и
који је овога светог себи изабрао још из материне
утробе, и који га је још од младости његове и у
светој Гори обогатио добрим божаственим делима,
и на истоку опет је објавио цару о достојности ње-
гова светителства.

И када је била свршена света и божаствена
служба, изиђе богослужни кир Сава преподобно у до-
стојен благослати светог Аџа. А благовешни цар са-
твори тога дана празник у име наречења новосве-
ћенога архиепископа кир Сава, радосно прославља-
јући, преподобно давши света Ловоно целоме на-
роду. А часнога патријарха оуликова великим да-
ровима, митрополите и епископе који су с њим и

попове и баконе, сав клир по закону, који има велика васељенска патријаршија. Цар не само да даде по закону, но и превиде, према части свога великога царства и ради овога свога многољубљенога пријатеља; и у те све дане цар разлаже много знато од своје палате, као што и више рекосмо, хотећи дао његове светиње, као што и би.

И свечасни патријарх држаше све дане ботоно-чнота код себе, колико остане ту са царем, упућујући га о божаственим исправањима и о душевној користи, и о свима претржежњима сваке врсте светогачина и апостолског претаста. И отет тај свети патријарх га веома заводи, и преобитно обогати духовним сродностима и божаственом љубављу, својим патријаршким ризама и својим оујејањем, и маатама са седишима пунућућим, и царском чашћу оуликова га, и даде му сву власт божаствену по вољи Оца небеснога, који је дао небесну и земалску власт Сину своме, и да твори сав суд.

По истом начину и овај свети отац отаца цете васељене даде овом љубимом новоосвећеном и духовно побеном сину своме све потрбе његова преосвећенога чина, и свој најпредечаснији штат¹⁰ са сваком божаственом влашћу, написавши му овакву заповест у сву васељену¹⁰:

„Преоосвећени патријарх све васељене Јерман, поставих овога крп Саву као архиепископа свима епископим и поморским земљама, и као свога вазљубљенога по достојању и све учити у име Оца и Сина и светог Духа, и као и мене тога сви послушајте, који сте у Христу правоверни хришћани.“

И пун свакога боторазљумија¹¹, светим Духом протозре бете које ће посие бити и напасти и најнемоћнију силу на крају, и разљумевши духовну великога пута и изавањем многотога зната и многотрудно испосредоване тога светителства, и свемоћном сином Божјом, и уз Божју помоћ имајући све моћје, испоси бот-

гослов од часнога патријарха и од света сабора васељенскога, да више не иде дуги архиепископ у васељену на освећење, но само његово поминанье међу првима, и да самоосвећено буде отачаство његово као што је Божјом помоћу и саможржавно¹². По истом чину и ово сатвори, да је са обе стране безоричко, но да се састане тај сам архиепископ са сабором својих епископа, и тако да освешћуј себи сабором својих епископа¹³.

Примивши од светог блатослов себи и своме отачаству, и покониивши се часном патријарху, и пошто је био блатословен од светог, и удостојивши се обитне блатогати светог Духа, и његовом светом заповешћу примивши поднебесну власт, изиде од патријарха са великом божаственом чашћу, као што приличи његовој светини.

И отет добе на поклоњење ка блатоверном цару своме пријатељу. А цар га прими љубазно са сваком царском чашћу, и отет насамом много беседовавши с њиме о душевној користи и о пролазности овога варљивог живота, много је молио Преосвећенога да се моли за њега и за државу царства његова, и рече му:

— Знам те као достојна ученика Оца небеснога, који је сејао речн животнота семена.

И даде му много зната, рекавши:

— Рачеј и ово тамо у Светој Гори по заповести и по нареду Оца небеснога.

И оуликова га сваким царским даровима, и боготолућни цар показа му сву љубав срца.

Јер како би неко могао да не љуби овога, који носи у срцу своме ризичну небеске љубави, љубитеља Христа истинитог бота нашаста? Јер љубљаху га не само царевн и светитељи, но сви градови и земље и цето шеме подла људскога живо у Христу, сви га имабаху као бисер небесни, видели на њему митићу и заповешћу вишњета подобије Христово. Јер не могаше се сакрити гради стојећи на врху горе¹⁴, јер ономе који верује све је моћје од бота¹⁵. И порадовавши се радостју са царем, изиде двоструко обогатиивши се, духовно и телесно.

О вработу пресвешенога кира Царе на замат

Добе у Свету Гору, и видеши жељене ста-
нове, прва места бугата и носта и путеве пүстин-
ских пролаза, и богоносне свете савренике бoro-
ушних саветника, нишавашу се духовној утешења,
а духом разарајући се, жалосно растразаше ризнице
срца, сечајући се још како му тим пүстинским
грабанима бог пројави превелика боговиђења и исти-
ниту тајну од века сакривену и анђелима непознату,
Свету Гору саму истиниту Бородину, која је од
почетка од боголасних пророка проречена Гором
Светом, и њеном помоћу опет теши се, радоваше
се због прошлота, а о будућем скрбно и печално
део јављаше на срцу своме, помнишашући: „Коме је
веће дано, више ће се тражити од њега“.

А свети, преподобни и праведни, који живе
у Светој Гори, од малих и великих манастира, од
пүстина и гора и пештера и земаљских пропаста,
чувши за позвазак Пресвешенога, тецаху са жур-
бом и са великом радношћу да виде Светог у
бogosветном одјејаву, васпитање и изданак Свете
Горе, да буду богословени од њега, и не само
богословени но и освешени. Јер знаваху га да се
још из младости у Светој Гори удостојено Божје
благотати и сматраху га света телом и духом. И
сви који дојажху и благосиљаху се од њега, сви
ма беше све, каквином тој узроком ко дојажаше, све
пронидеши богоушним очима и свима дајући изобилно
утешене, реч сејући и део пројављиваше по па-
ревој заповести.

Земаљски анђео и небесни жител, имао је пүна
уста речи Очевих и Синовљевих, све је веселио Ду-
хом светим; боготасна твора познана светим Ду-
хом, од Бога пошлнута на исток, унапред јављаше
духовно обновљење западним и све подвизујући ка
истинитом покајању, и свима дајући двоструко уте-
шење, душевно и телесно, веселећи сваку срца, и
сладели све душе духовном сладношћу, својим све-

тим допаском опет напуни сву Свету Гору веселем
по првом обичају.
И којећи свршаваше по светим црквама свете
службе, освештајући у њима полове и баконе, па
доде и до јавре светог Атанасија, и ту служивши
свету службу, освети и ту полове и баконе, и бра-
тија утешивши се двоструко, духовно и телесно,
прославаше Бога због његова посечења, којим их
посети.

Чудо светог кира Царе. У то време беху многи
разбојници у Светој Гори, по мору не даваху ни-
коме да се где појави. А беше неки разбојник, ста-
ренина свима и најситнији од свију, много зао, и
многе манастире погуби до краја, а ни по мору
ни по суку не остављаше никог, чинићи велико
крвопролиће. И када је ту био пресвешени архи-
епископ кира Царе, случај се да је и тај зли разбој-
ник дошао у јаву светог Атанасија, и видевши
Пресвешенога, поклони му се. А Свети га радосно
прими и целова га љубазно, и задахну га духовом
Божјим, и узевши га увече га у цркву Свете Боро-
дине, и молитву савори за њега ка ономе који је
спреман милости, који увек чека наше обраћање.
И када је била свршена молитва, брзо га по-
стиже благодат Божја, и сила Божја опоме, и не
сатрпе зли дух но избеже. А Свети рече к њему:
— Чедо, од овога часа хоћу да будеш мој син,
а да се оставиш злота пута који упронашћује душу.
И изнишавши из цркве заповести да се понесу
скупопене красне хаљине од великога оловра, ук-
рашене лавовима, и обуче га декавши:
— Од данас нека сви познају да си ти мој син.
И његову дружини, колико их беше дошло с
њим, све обуче у разне хаљине, и рече му:
— Чедо, колико требаш имања, дају ти; само се
остави тога дела.
А он му обећа да више неће наставити да про-
службу му, и сву почасти синовства објави на њему.

А он, пронавши набу своју својој дружини, по-
сет их у своју земљу, запретивши им да се више
опет не враћају у Свету Гору. А он остаде са пре-
освећеним и богоносним опцем, радујући се због Бож-
јег дара и због молитве Светог, он који је некада
био велики вук и грабљивац, помоћу Божјом и мо-
литвом Светог убрзо се обрати на добру веру.

А сви Светогорци вишеви чупо, које савори
Преосвећени, одавши хвалу Богу и пречистој његовој
Матери, много благадарише Светог који им чини
свакојак добро и који их је ослободио од толикога
губитеља. И сва Света Гора доби мир у те дане,
избавивши се збога непријатеља молитвом Преосве-
ћенога.

Помоливши се у свима светим црквама за себе
и за благавернога цара и за цео свет, и поклонивши
се часно свима, и њеновавши све свете цркве и ча-
снота оца прота Свете Горе, и поратовавши се са
свима светима који живе у Светој Гори, и са љу-
дављу ценова све, и свети преподобни жалосни и мно-
госазни растанак саворили са Преосвећеним, горко
уздивући, вишећи свога доброту чува и хранитеља
те одази он њих. А он такође обвез веном скрп-
љу и жалопиљу, проливање најтопније сузе, сећајући
се светог младогосног пребивања у Светој Гори, и су-
зоточнот умишљања и свеноћног бдења и немучног
спављења Бота, и духовног сједињења и приликења
ка Богу честим и једнодушним и једносрдним мо-
литвама, и опет сећајући се светоглепнога и богоуто-
нота живота са својим светим родитељем, богоносним
Симеоном, који су они проводили, и којим су се
приближили Богу, и опет саташњег разлучења, и
не напуштајући се да ће у будућности то постити, па-
страше се жалопиљу духа.

Повератас Преосвећеног од Свете Горе. И дав-
ши мир свој светог брани, изиђе као против воје,
због Ботом поверенога му стада, печалујући и скрбе-
ћи и помишљајући који први основ да постоји, јер
тај чин није пре тога био у његову отацству. И
када је био веома печалан док је путем ишао, на-
иђе на њега заборав, и набе дрвљу извор светог

духа, који је с дрвље стране точно извор весела, и
који је ситно и весело бољосвету његову душу;
свети дух, опеан у устима праведника, рече му у
уму његову:

„Онај који је својом заповешћу основао земљу
и који је на непомичном камену утврдио своју
цркву, тај исти помоћи ће ти свесилном рукотом, и
све ће ти успети на добро поспешенjem светог духа,
да цркву твоју, велику архиепископију, савршиш ча-
сно са прекрасним бојам и са божаственим лепо-
тама, и да цео народ твој научиш да посматрају
узнеће се у твоје отацству.“

И опет разумеваши у себи утешење светог духа,
благадари утешителя свога Христа, који све љу-
да предвиди, и који изнвупра сити срце и свету душу
његову.

О доласку Преосвећеног у град Соул. И тако
добе у солунски град, и поклонивши се светоме
великом чуководцу Димитрију и свима светим црк-
вама по релу, и поратовавши се са светим митропо-
литом тога града, са часним Костанјем, и са њиме
ублажено беседовавши о светим заповестима и о ду-
шевном утешењу, јер оба из младости имадаху ве-
лику љубав намењу себе, и у Христу добро утеши-
вши се духовно и телесно, и тако оде у свој манастир
Филокал, где од почетка имахаше пребивање. Ту
давши много знато, и братство своје обдари прино-
зима, и љубиса помен родитељима својима и себи
незаборавно до краја. И ту оставши колико хтеде,
преписа многе књиге законске и о исправљеној вери,
које требоваше његова саборна црква.

И све саворивши што је на потреби његове
светине, и тако се подиже ка земљи отацства
својега, а написавши писмо посла га пред собом
ка своме благадашном брату овако:

„Благодат и мир од Бота Оца Господа нашега
Исуса Христа благадашном и христоловљивом и са-
модржавном саврестотнику светог Симеона, преве-
ликом живљану свих српских и поморских земаља,

свегьубааноме брату моме кпр Срефану, у Господу радоване са свима божарима царства твога, и о мени чуј.

„Премилосрдни и премилостиви бог, који од почетка чини велика и дивна, који нам је неиска-занам својим промислом спремно спасење поновног робења, и до сада не престате, хотећи да ниједан од нас не потине, но нас увек уздиже на већу славо-дат, и који хоће да молитвама светих отаца наших кроз нас испуни њихове неопстатке, у свему добро-ме поспешествова с нама, и што нисмо могли сами снити, то сам Господ својим пресветим Духом јавно објављује нас на освешћење и обновљење нашега ота-чества, и добро нас води ка твојој часној гьубави.

„И глаголат Господа Бога и спаса нашега Исуса Христа и гьубав Бога Оца и прицепиће светота Духа, нека буде с тобом у векове, амин“¹⁰.

И када се тако он приближио ка земљи отача-ства свога, и посла брат његов многе у спетатење ње-гове светине, а сам беше обузет великом телесном слабостиу. А дошавши ботоносни архиепископ, набе га и са свима божарима отачества његова, и потом тивши воду, и том свештеном водою помаза га, и помоливши се за здрвање и спасење његово, сатвори га здрова.

И радужьни се заједничком радощьу оставише добро у Господу, оба горехи Духом светим за бо-жаствено испривање и за закон и за свету веру, и за савршене свете велике архиепископије, коју од почетка зачеше са великом гьубаву, коју и по-сле времена изванредно савршише божаственим те-потам и гькрасивши светим иконама, и прекрасним бојама извајау поставише је, и предадоше је све-тим крштенъем богу и Оцу и светоме Духу. А сном божьом и поспешењем светота Духа објави се у њој свако правовеље, и христомениити народ обнови се у њој водою и светим Духом и поучењем светота и пресвешченота кпр Саве, и извести се у њој светим песмама сва божаствена слава“.

О донаску Пресвешченота у Лавру свете Бородине Студеничке и о освешчењу епископа Пресвешченим и о обновљењу истините вере и проклетству безбожних јеретика

О донаску Пресвешченота у Лавру свете Бого-родице Студеничке. Оставши са гьубазним својим братом колико хтеде, и оде ка Светој Бородини Студеничкој. И поконивши се ка светој цркви, прибе ка часноме гробу светота Симеона, и гьубаано поминовавши га дьушевним и телесним рькама, и пре-статким целовањем целова га, и претоплим сузама омочи рьку свога предоброг учитеља, чедолюбивог оца и ботоноснога дьута, и Свети дотакавши се сла-во ко ка Светоме дьуховном гьубаву, и обичном молит-вом помоливши се Светоме, и мир давши свој бра-тњу, преподобним чрнцима, дещи светота Симеона, и свему христомениитом народу, дещи свога отача-ства, и тако отишавши отпочину.

И када је био дан недеље и сатворивши по оби-чају свеноћно бденије због васкрса Спасова, и до-дајући показују ботоносноме, и када је у време по-добно настао дан, сатвори божаствену литургију, и освети ту попове и баконе и подбаконе и чатце, и када је била свршена божаствена литургија, бото-свети архиепископ, ботоносни кпр Сава, по обичају оде да се помолити над гробом Светота.

А он, Свети, свата имајући предобату милост ка своме гьубимом чеду, и свата испуњајући му прозбу, не само ту када стоји пред њим у лице, но и посланином написаном на картији од Светота из Свете Горе ка Светоме, и ту примивши његову молитву и испунивши његову прозбу, и сада Свети нарочито предобитно даде неоскудну славоу пред-линем онога који га гьуби, и веома добромисним миром обли свету и божаствену цркву, и двоструко дадоше славоу светота Духа, оба вршњака, свето-носни ботоносни, по првој речи један обинајући чета-своја миром доброт мириса, дьути испуњајући њи-

хове недостатке апостолском благодаљу, и сва чела
угоднике, и који их води кроз своје свете на свој пут
спасења, показујући им живот вечни.

*Полика преосвећенога кира Сава на светоме сабо-
ру лауре свете Богородице.* Преосвећени архиепи-
скоп отворивши своја богогворења уста ка престо-
лобним чрпцима и свему збору деце свога отачаства,
објави им готоводобну поуку:

— Браћо и оци и чета, разумите самислено
моју реч к вашем братоверију, ово боготисаоно
самотрече о нашем спасењу пре векова спрем-
љено и светим Духом кроз свете пророке про-
речен синазак Сина Божјет к нама, и кроз свете
апостоле, истините самовише Слова, још боље
јавно извештен, и боготисним светитељима и
преподобним оцима утврђен, и после њих опет нама
предан истим светим Духом да вашим правоверију
споминемо, који је светим апостолом Павлом, учите-
љем цете васељене, извештен и нама заповебан: „Па-
зите, рече, многа стадо ваше, у које вас постави Дух
свети као пастире и учитеље.“ Па, и мени уздигну-
том на овај степен, од сада није ми лепо ћутати,
нити да гласајући ми своје ствари будем најамник
а не истинити пастир.

— Молим вас, дакле, браћо, прво разумите Бож-
ји милосрдни подзаак к нама и Христово смилење,
који је ради нашега спасења остао неизмерну ви-
синју и сипао са неба, и испотисао се од Духа
светог и Марије Девике постао човек, и бестрасан
вољом Божјом примивши страдање, прими самртно
распече вољом ради нас, и љубве телом, које прими
оу наше природе у матерној утроби, то јест од
миленице и љубе девојке Марије, и урочна се у мрт-
ваце, и би положен у гроб, и сипавши у најпоња ме-
ста ка онима који седе у тами и сенци смртној, и
држаним под влашћу држаоца таме и греха и непри-
јатеља, бавола, који је од почетка порубио многе,
и који је у своју таму љубкао под наши, и који је
од почетка у нашу срца поножио многа страдања
и тешка степења.

— И у ту низост сибе Господ наш ради нас
људи, хотећи нас ослободити и ускрсити, као што
и сатвори и ослободи нас те беде и таме, и свако-
јаким просвете, сугубо и тропубо и на разне начине
светлорим делима, не гонели, дакле, свога власти-
частва, нити се велича својим господством, презрев-
ши нас. А и достојно беше да се не брине за нас,
ако се добро размотрн, како га од почетка не сту-
пшмо, нити творимо његове воље, но преступамо све
његове заповести, и уз то веће зло творимо што не
пазимо себе, хотећи супротно Богу, ништа не улаба-
љујући свескупном и свемогућем, но иштавише тво-
рећи му гнев својим многим гресима.

— А он не пазећи на све то и видећи нас такове,
и знајући сва наша тајна дела, не остави нас да
попинемо према нашој злоби, но добе и напашаши
своју доброту, и покри нашу злобу, и очисти својом
добротом, и откри наша тамна срца, и просвети
разумом свога божаства, упућујући учењем и во-
дећи на праву, и причама приведе ка вери, и чуде-
сима удивљајући све нас, као што и данас виде
ваша света љубав на овом бившем пастиру вашем
и учитељу и вођу, који вам је собом показао исти-
нити пут. Па, свакако, чувши и разумевши толику
Божју љубав која је на нама, подитимо се сви
јасно по стазама духовних заповести, свагда при-
лежно молећи Господа Бога свога.

— Јер то је прво и последње дело: непрестана
и боготисна мољења и молитве ка Богу, хотећи
непорочно у његовим светим заповестима, и држећи
предања његових светих апостола, и не одлучујући
се од црквенога скрпца. Јер прва заповест дана је
свакоме човеку, и речено клинати се Господу Богу
своме, и њему јединоме стужити сваком душевном
и телесном чистотом и сваком добром вером, и њему
работати несагрешно, упривљајући сав живот по ње-
говој вољи, и њета јединица бојећи се, и смирујући се
пред њим, и себе сматрајући као ништа, а Бога
као све, силу и крепост и Спаса избавитеља и побе-
дитеља непријатељских нападаја, и од почетка чу-
ваа и савршитеља до конца, Исуса Христа сина

Божја, коме слава и моћ заједно са Оцем и са Светим Духом, и сада и увек, и на векове.

А благадају Божјом и силом светог Духа сав збор народа Божјег дивљах се чудесима Божјим и светим помоћницима Божјим, који су са обе стране имали богодаровану власт, небесну и земалску, и не даваху ниједној речи Пресветеног да падне на земљу. А свети Дух његовим светим молитвама све оживљаваше у срцима праведника, и жупаше велики брод Божјом изабраних људи у сједињене свете јединосудине и животвореће Троице. А Божом послано светлост све просвећиваше светим молитвама, удивљајући различним чудесима и богоусласним поукама, показујући им истинити живот и пренебесно живље.

Препочивајући ту колико усце у делима Божјим, помоливши се пресветој Богородици и целој ваши свету цркви, и поклонивши се часно светоме броду Преподобног, и благослови сав збор Божјих предака мучна, и мир Божји давши свима, и опет оде у дом Спасов, у велику архиепископску звану Житију.

О освешћу епископа пресвештеном крп Савом, и ту помоливши се по Божјем преданом своме обичају, и благословивши сва чета своја коју су ту у дому Спасову, изабра ту од својих ученика броду различне и богобојажљиве и часне мужеве који могу управљати људе по божаственом закону и по предану светих апостола, и чувати указане светих бродоносних отаца. И, освештавши их, сатвори их епископима, и расписавши крајеве отацтва својег, и посла свакога од њих у своју епархију по достојану како која знаваше, напуштајући бродопробно и предавши им свакоме законске књиге, и заповедајући свакоме од њих да са сваком богобојажљивошћу и са чистом вером непорочно ходе, и поревнују за свако добро по новом закону Христову и да сваки пастир чува своје људе стадо по предану светих апостола. И о том засветлочи свима пастирима, пекавши:

— Умна стада Христом претана вам чувајте бржљиво, јер су дани зми, и време се већ преклонило до тога да хете и о последњој и хрмовој овци бити

испитивани у онај велики последњи дан од нацелника пастира Христа.

О обновљу пресвештеном крп Савом свете истините вере и о показству безбожних јеретика. И када су ови тако били послани ради старања и опет заповеди Пресвешћени да се сазове велики сабор, да побуду велики илудани и часни чрнци, попови и бакони и сав народ христомених људи, на објављене свете истините Христове вере, на проклањање безбожних јеретика и свију који не исповедају Христа, истинитог Бога нашега.¹⁰

И када је било сабрање многих у дан празника, и свеноћно славословље би савршено по части празника, и све југурише по чину беше савршено. А у бродопробно време сљужбе свете литургије, пошто се Пресвешћени обљкао у богосветлу подобу са новоосвешћеним епископима¹¹, са поповима и бакоцима, и после почетка свете литургије¹² и у време апостоскога прочитања по извешћу светог Јеванђеља, а потом сам санастанник апостолског седења и начелник свима, поучавајући Божом повереном му стадо и општећи га на свету веру, и отворивши боготасна уста своја у послушање свима, рече:

XVIII

Поучење светог Саве о истинитој вери

— Браћо и дјурови и оци и чета богослана, приклоните богољубива срца ваша послушању божаствених заповести, и ове свете речи које ви чујете, поможите, јакне, браћо, у срца ваша и на савести људиа и на људне очи, и разумите.

— Бог премислорни и човекољубив, имајући неизмерну миост према роду људском, и прекоронивши небеса себе на земљу, и својим божаственим промислом и многоразличним страдањима божаственога тела вољно пострадавши, просвети наш род, и свете апостоле посла у сав свет, пекавши им: „Отпашавши, научите све народе, крстите их у име Оца и Сина и светог Духа.“

но предъ Господом Божом вашим²⁵, коме слава и вѣч-

ност въ бесконечные векове, аминь.
И свръшивши свету божествену митурпју, а миръ давши свима и благословивши учено стадо свое, отпусти свакото свою крѣ. А самъ се брѣнѣше при-
лежно о божественомъ мѣ прѣдѣлу, хотѣи умножи-
ти прѣдани мѣ таланат²⁶ на врабанѣ Господу своему,
увекъ припрѣжавѣи се духовнихъ и боровоуныхъ пѣла,
уплѣхѣи все да прѣбываѣу въ Христу, учѣи свакимъ
болоубоу, уплѣхѣи и тепѣи все, митурпју въ бо-
го, даѣи онима, којима је потребно, свако поволѣ-
ство, а самъ содомъ показѣи устави и узоре свију врѣ-
лина, као што рече апостолъ: „Поче Крѣс творити и
учити²⁷“.

Ово сатмѣа и овај Свети Божоумни очима, и
неослабно прилежеи боровиной молитви, хранѣше
христоблѣвѣ дѣше кориснимъ беседама и духовнимъ
речима, Христомъ испученъ свима духовнимъ даровима,
и изъ бѣсмертнога извора напаѣше блатоверне дѣше
онихъ који са вѣромъ прилазе къ нему, назнаменѣи дѣше
бесконечни живот, и водеи на путъ живота, имаѣи
у себи безбројне милости и чудну доброту човеко-
любља божѣа, свѣта горѣи Духомъ светимъ за стадо
свое, истинити пастиръ постанъ отъ саме истине и бо-
гоподобни наставникъ стада своего, протонитѣлъ јавнихъ
и видливихъ вѣкова, и исцѣлѣи речѣу свога божѣа-
ственнаго разума трновита учѣна злославнихъ ученика
јеретика, и насѣлѣи неоскудно добру вѣру, об-
набѣлѣи новомъ Христовомъ блатопаѣлу, и обраѣлѣи
све да вѣрѣу въ једно божество.

XIX

О заповѣсти Пресвѣтѣнаго Венчати се свимъ
блѣдима земље отачества његова и о венчанѣу
брата своего Стефана на краљевство венчѣмъ
посланимъ мѣ паномъ отъ Римѣ

О посланѣу Пресвѣтѣнаго ради венчанѣа људи
који су по земљи отачества његова. После овога
опетъ изабра отъ своихъ ученика боровоумене мѣжеве

и постави ихъ као протопопѣ, и ове опетъ посла въ

јер неки људи, који се бѣху женили по закону, а
не бѣху венчани, бѣху сметени као овце безъ пастѣ-
ра. А посланима заповѣди овако венчавати подъ љди-
ски: сабрати въ цркву все, стаде и срековечне и
младе мѣжеве и жене, и сви дѣцу која је роѣна
отъ нихъ безъ законскогъ благослова, сакупивши ихъ подъ
окриле родитѣља своихъ, и тако венчавашу појединѣ
свакото отъ нихъ, да бѣду сви благословени въ име Го-
сподне. И весѣлѣше се небесно, и дароваше се зе-
мљско, родъ човѣчѣи благословенъ који грѣде въ име
Господне, а свети Духъ испуњаваше все блатопаѣлу, и
родъ ихъ венчаваше митурпју и митосрѣима, и молит-
вама пресвѣтѣнаго љгладника своего.

И сви његови ученици потекосѣ са радостѣу, на-
оружани светимъ Духомъ, испуњавѣи заповѣстъ Опа
небеснаго, славеи и блатопаѣи обновитѣља рода
човѣчѣа.

На овомъ Пресвѣтѣномъ сада се изврши јонѣво
пророчанство, које рече Духомъ светимъ: „Въ послѣдња
лѣта въ оне дѣне изидѣу отъ Духа мојега на свако тело,
и проповѣдаѣе синови ваши и крѣри ваши.“
И пророчство овога Пресвѣтѣнаго изврши се на
родитѣљу његоу, које прорече истинъ светимъ Духомъ,
љубавѣи видѣи отъ Свете Горе: „Јер ти ѣши, рече,
дошавши въ Свету Гору измѣнити земљско царство
на небесно, и јавиѣи се велики чудотворатѣ.“ И
ванистинѣу његовимъ светимъ молитвама изидѣ се велика
блатопаѣ пресветѣнаго Духа на његова родитѣља, блато-
паѣ прѣзвобитногъ митосрѣа и великотоа чудотво-
рѣа.

И опетъ молитвама прѣзвобитногъ родитѣља њего-
ва изидѣ се на овога Пресвѣтѣнаго прѣвелика блато-
паѣ светѣнаго Духа, и изврши се на њему пророчство
његова родитѣља, које мѣ рече, јавивши мѣ се по-
сле смрти помаскомъ љ санъ: „Јер ти ѣши, рече, на
истокѣу примити блатопаѣ Христомъ јавѣну, и по-
казаѣи се као саопштникъ апостолскога сѣдѣна, и
научиѣи своје отачество свакој побожности, и сва-
кимъ добримъ закономъ сирѣмѣиѣи Господу савршенъ²⁸.
народъ, и свакако ѣши га обновити Духомъ светимъ“.

И овај Пресвештени отет то испуњајући, онав-
љаше своје отачество сваки начин, једне учећи
побожности, друге освештајући Духом светим и бо-
гом дарованом му благодаћу, друге венчавајући но-
вом благодаћу по заповести Оца небесног, и онима
ским предашем, и неосвештене освештавши, и онима
који се после њих рабају отет заповеди жнених се
и узимати, и да сви буду венчани у име Господње
са сваком побожном вером и са страхом Божијим,
што и до данас молитвама просвешћенога кип Саве
свака добра вера расте и светли се по целом његову
отачеству. Јер владица његов Христос, сипавши у по-
следња времена, саврши свако отачаско самотрење,
а овај учењик Владице свога, на крају века постап од
истога Оца небесног, саврши и већа дела од својих

О посланству Пресвешћенога у зрад великога
Рима. И отет изабравши од својих учењика ботора-
зума мјука, свеосвешћенога епископа Методија, и по-
ста га у Рим ка прехвалним апостолима Петру и Пав-
лу, и ка великоме саврстолинику светих, папи велике
римске државе, давши благослов подобно почасти
светима на похвалу, многочасно канџило састављано
богомисаоним разумом и извајано пресветом маштом
и прекрасним бојама изумљено, које и до данас стоји
код гроба прехвалних апостола Петра и Павла. Јер
оне свете боготисаоне зраке, где сами телом не
доброше, ту Духом светим превелику благодаћу савро-
пише, своје саслужкнику⁹ помажљиви, благословеном
да испуњава њихове неџостатке, Богом благословени
венат њему послаше, да љистину савршенством бла-
гословено буде краљевство земље отачества његова,
сваким правовејем служећи бесконачном царству
Оца и Сина и светог Духа⁸, да и они благослове
његово отачество и својом благодаћу венчају добро-
вернога саврстолиника његова отачества¹⁰.

И написавши посланицу ка великом саврстоли-
нику светих и славних апостола, папи, исповедавши
му неутајену благодарат којом сам би венчан од Бога,
и молио је да му пошље благослов од светих апо-
стола, а од тога самога благословени венат, да венча
свога брата на краљевство по првом отачеству кра-

љевства њихова, у коме се и отац њихов роди по
божаственом самотрењу, у месту званом Лиокитија,
које се зове велико краљевство од почетка¹¹. И Бог
који одасвуд даје силу и успех љубимом слугу сво-
ме и испуњаје све његове небеске и земалске прозе,
и томе светоме саврстолинику светих апостола за-
поведи Духом светим да му пошље Богом благо-
словени венат, истинитом испуњителу његових све-
тих заповести, да буде благословен Богом, и брат
његов по телу венчан, и обојина заједно прославља-
на још овде на земљи, пре онога великога дана¹².

О доношењу светог венца од римске државе.
И принесен би благословени венат у отачество ње-
гово, кога примивши Пресвешћени прослави благода-
теља свога Рати свих блажих дела његових¹³.

О крунисању благовернога кип Стефана од пре-
освешћенога кип Саве. И призвавши благодарнога бра-
та свога, превеликога жупана кип Стефана, у ве-
лику архиепископију, звану Житчу, у рукотворени
му манастир, и по заповести небеснога стројитеља и
свога добротвора, просвешћени кип Сави саврши по
обичају свеноћно стојање¹⁴, и двоструко прослави
онога који га је прославио, с једне стране боготисним
песмама, а с друге стране сакрупушем срца, прино-
сећи жртву један јединоме на дупљевном олтару скру-
пшенога срца, које Бог никако не понижава.

И у боготоподно време савршивши свету литур-
гију, и после великога исхода свете литургије¹⁵ узев-
ши Свети венат у великом светилишту, венча бла-
говернога брата свога, и помаза га Духом светим на
краљевство¹⁶ да се зове самодержавни господин кип
Стефан краљ свих српских и поморских земаља, да
од Бога буду венчана сва три помоћника Христови.
Још у телу живи бише венчани обитном благо-
даћу од живог Бога, и прослављени различним чу-
десима.

И не бише само написана њихова имена на не-
бесима, но и слика и подобје, још док су били
живи на земљи бише написани на небесима, по
речи апостола: "Они који су добро служили, до-
бар ред себи стеклише¹⁷."

срдном и преминостивом човекољупцу, послуша-
тељу свога људника, вапијући ми у молитви:

„Претвори воителу чуле свога, који седиш на
херувимима и прониш бездне, који имаш неизмер-
ну моћ и небројену милост, ти си једини Бог, који
ујабљује промове и множи мунџе и који уздиже вет-
рове, и који си послушао људника свога пророка
Кинију огњем, на исти начин, молим те, подри и
улетљивши, који си јавио велика милосрђа милости
своје од почетка на мени, и који никада ниси прети-
лио молитави мојим, и који испуњава све моје проз-
бе, и овде послушај мене праом, да и ова разумеју
да си ти са мнош. И дај смелост чулаи твојим, и бујни
твојим света створења, и да утече у ме вода твоја
која не гине, и да ми се даде реч на отварање уста
мојих, и твој добри разум утврден на теби, високо-
љаноном камену, и да узмоћнем поворити да је довол-
на тајна твога самотрења.”

И док је још стојао на молитви, и још узписао
дуке на небо, наједанпут би ветар од тога места на
коме стојаше Преосвећени, и уздиже се вихор као
од његових уста, и уздиже вишен горе на небесну ви-
сину. И у тај час бише ветрови и велики промови и
самом крају и на војничима његовим и на свиња
који чушају и гледају чуло које иде с неба, пошто
Бог прославља свога љубитеља који га је заволео од
младости, и њему истином поснедовао и до послед-
њег свога издасања.

И послушавши Бог послуша чулу свога, који
га истином призива, и претеликим праом отвори не-
беске уста великим кривцима, какви раније не
беху вибени од небеске висине, и покри место где
беше стан Преосвећенога, а не по свој тој земљи.
И они који су с њим повикаше к њему:
— Помилуј нас, јер ишчезавамо од страха, и од
наших животина неће ниједна остати, и сатвори мо-
литву да престане!

И послушавши оне који су с њим, и онет сатво-
ри молитву да престане, и тако би.

И по престанку тога прага напунивши царску
палатују претеликих кривца, и посла ка великом
крају рекавши:

— Када ти мени не посла лена, то ја теби ша-
ћем, што ми је послао мој чувар са својих вишњих
висина, и још пошљи чуле да узму, колико ти треба
цено краљевство.

И добоше чуле краљеве и узеше колико требо-
ваше, и сви војници његова краљевства дошавши
узеше, колико беше довољно. И сви се са страхом
убојаше због чула које се догодило.

О *уверену краља узарскога преосвећеним кур-
саом*. И тај сам краљ видевши чуло које се дого-
дило, које сатвори Бог кроз преосвећенога кип Саву,
и дошавши у стан његов, покљонивши се паде на не-
гове ноге молећи га да моли Бога за њега, и назва
га духовним оцем. И Преосвећени му сатвори молит-
ву, и краљ му исповеди грехе своје, много молећи
га да му каже реч о његовој спасењу.

А Свети, примивши у срце своје савет Божји све-
тим Духом, свиња онима који требају доволно да-
јући божаствене дарове, и овоме великом краљу
исповеди прво величавство Бога свога, који је ство-
рио небо и земљу и сву њезину красоту, што је вид-
љиво на ној, и сатвори човека пречистим својим ду-
хом. И Свети му рече да јединоме Богу чулки пре-
подобјем и праом:

— И постави га царем свему видљивом, пото-
живши олаке и промове и мунџе на чуљку земаљ-
ским плочовима, он сам назва светлост дана а таму
ноћ, положивши године и времена, и он све сатвори
у шест дана само речју својом, и он је саставио,
и творачи ценога света вишње и ниже природе, Биа-
лика и Бог.

— Један је, дакле, божаственим јеставом и то-
сподством, а разумева се истинит у три сопствена
лица: један Бог Отца свепржкител, и један Господ
Исус Христос, Син његов јединочедни, од самога Оца
рођен, а не сатворен, не у години ни у времену, но
искони са њим увек бујући, исти Бог као и Отца, и
исти Благост и творачи света, од једне природе бују-
ћи, и рођен од њега неисказано по Духу, како, сам

једини он зна који га је родио пре века без почет-
ка од своје бестелесне и неисповестиве утробе. И један
Бог и Дух пресвети и животворећи, којим све при-
ма живот и бива увек, такође од Бога изишавши и
непрестано изходећи и у Сину почињајући и увек
пробивајући, не имајући почетка данима ископу од
Бога Оца, ни краја живота, но увек с Оцем и са јед-
ночним Сином његовим, Ђосподом нашим Исусом
Христом, заједно у једном божаству трима лицима и
трима образима и трима сопственостима будући сви-

— Једина, дакле, света Троица неразделна је за-
једно будући и не може се саставити, а пресвета и
не разделима, а делима и не делиши се никада: Бог
Отац, Бог Син његов, Бог свети Дух; но једино бо-
жаство је свих трију сопствености, из једне бож-
ствене светлости сјају трима светлама као трима
сунцима, сами у себи садржећи се јастаством, као
што је само само томе Владици. Не исповеда се, да-
кле, само јединство Бога нашега, но и трособство,
тј. Троица у јединству и јединство у Троици.

— А извођењем те свете Троице, Исусе Христосе,
јединочетни Син очев, синавши са небеса ради на-
шега спасења и вапотишши се од светог Духа, и
родивши се од пречисте Богородице, и ходивши са
људима, савори многа дивна дела. И подаском овота
светлост светлећи ображаше, и истина истину тога-
ше, и божни се испењивашу, и беси бежу поњени од
њег, хрми хобаху, ослабљени жкиама скакаху, про-
кажени се очинишавашу, снени противавашу, мртви
васкрсавашу, грешни се просвећивашу истинитим по-
кајањем, нечистињи добро вевовашу, проповедаше се
непронетљивост свима који га гуде, и објављиваше
се отпосташ прехова, и по века не окључеваше
његова мислост свима који творе његову вољу, и сила
његова потишаше се, и нео свет би позван од њега у
вечни живот.

— Да, томе јединоме дужни смо вевовати, и сив-
жити му преподобијем и правдом све дане живота
нашега, појати и клањати се ономе који је ради нас
пострадао, оно попузан и укурен, и мучен и поше-

бен, и који је трећи дан васкрсао, и који се после
четрдесет дана опет вазнесеа на небеса, и који седи
с десне стране Оца, и који ће опет доћи са славом
на расудење свима уверенима, и да даде свакоме
по његовим делима: праведницима част и неисказа-
ну славу и бесконачни живот, а грешницима отањ
који се не гаси и таму без светлости и бесконачне
муке са вавомом и са бесовима његовим.

— Да, пошто Бог умре ради нас, ако смо чеда
тога који је умро за нас, дужни смо му работати дан
и ноћ свим срцем и свом дупом својом и свим са-
мислом својом, поповећи се Владици који је умро
за нас, да се с њим опет и прославимо у бесконачне
векове, амин.

Ово му опет засведочи о љубави:

— Као што се у нама јави исконоска и света
љубав божја, ради тога Бог очисти све збо у нашим
наравима, и испржави живот, и заведе овај свет, и
ради тога посла Сина свога вазљубљенога, хотећи њи-
ма не само свет уверити к себи и спасти све који га са
вером гуде. И толику љубав јави свима да није по-
штедео ни свога јединочетнога сина, но му рече да
умре за све нас, да они који су умрли оживе ње-
говом смрћу и опет са њиме васкрсну, и да још у
тељу сазнају Бога, и да разумеју његову љубав. Јер
све што је на земљи и на небесима, све је створено
љубављу божјом и њоме све живи. И љубављу нас
Бог позва ка себи и приведе нас у истиниту веру сина
свога, Христа. И ако знамо Сина божја, и верујемо
му, то разумејемо љубав божју и божјемо примљени од
њег. „Бог је љубав, као што рече Јован богословаш,
који пребива у љубави пребива у Богу, и Бог с њим
пребива“.

— Јер ваистину нема друге љубави ни на небу ни
на земљи, осим Бога; како је могуће прво гудити
другог, оставивши Бога и његову веру, који је де-
као својим истинитим устима: „Ко гуди ова или ма-
тер више него мене, није достојан мене“, и остало.
Но још, по светопевцу: „Ка матери својој каков има-
те љубав, ка Богу дужни смо имати још већу и тог-
лику љубав“. Јер и сам Ђоспод нам је у првој запо-

вести заповеди: „Људи Господа Бога свога свим срцем својим и свом душом својом и свим умом својим и свом снагом својом“¹¹. Не треба просто ни љупола љубити Бога свога, но колико може о њему самислити душа твоја, треба се подизати к њему са љубављу због љубави његове према овом роду.

— Јер Богом бише синови човечји названи љубавним именом, ваљубљени. Зато рече Јован апостол: „Ваљубљени, љубимо један другота, као што је Бог љубав“¹² и остало. И опет Павле: „Љубав Божја садржи нас“¹³, и: „Ко ће нас одлучити од љубави Божје“¹⁴. Јер као што и веровасмо Христу и назвасмо се хришћани, и распећем његовим урочунасмо се у смрт, и крстом победјемо смрт, тако и, љубав његова апостолске називају нас вернима, као што каже врховни апостол Петар: „Ваљубљени, молим вас као људи и стране, да се оканете од телесних похота, које вољују на душе ваше“¹⁵. Јер ако сте завољени Христа Сина Божјег, и разумели његову љубав, и пребивате у његовој љубави, то нека не живи у вама телесна љубав, као пре, када не самисхасте, и Бога не знахасте.

— А сада одбацивши сваку горчину и суваштак злобе, у кротости примите истиниту реч и самисаоно млеко, да у њему узраснете у његово спасење. А сву снагост учења Господњег и светих његових апостола треба примити љубављу, и са трпљењем, чувалјуби до краја савршено дело. Јер ко хоће да савогри ни што добро у Богу, сам Бог љуби га, и помаже му, јер све је љубављу предао примити у овом и у будућем веку.

— Љубав Божја је Христос, и Христос Бог стапише све христотљубице и богољубице и праведне. Христос Господ наш је праведан и чист, и све изванредно љуби. Сви ми који љубимо Христа треба да са творимо Божју вољу, и да све његове заповести садржимо своју љубав кроз сина свога, Исуса Христа, Господа нашега, коме нека је слава и част и безначелније у бесконачне векове, амин.

А овај вистину богољубац краљ постаде синчан Павлову љубљену; као што Христос Владику наш љуби Гонимеља светих¹⁶ који верују у Христа истинитог Бога нашега, тако и овај љубник Владику свога сином и страпшним чуљима и боготпашним речима, љупином речи Божје, и медостовенским језиком и љубазним везама апостолске љубави љуби овога краља, и савеза га као хитар крманош оних који се ваљима колебају, и приведе га истинитом пристапштву, и саводи га заједничарем истините правде небесне вечере царства Божјег.

И вером примивши речи Пресвештенога, и сачувавши их добро са страхом Божјим, и сачувавши их у недрима срца, а вистину примивши страх Божји због чула Пресвештенога, љуби се чуљесном Богу који има толику милост на сиљу своју да је и небесима потреба испуњљиву његову прозбу. То видевши поврела Богу и његовом пресвештеном сиљу, и исповедање своје добро изрекавши са љубављу прими заповест од Пресвештенога, и добро сачувавши и воструко се обновити благају Христовом, и бољше од првота живота поживе у својој краљевству, поживевши са великим милостивама и са премногим смирењем и престаји се ка Богу, и молитвама Пресвештенога и тај се после смрти показа великим чуљотворац.

Пресвештени кип Сава добро га извести о светог вери, и утврди га у сједињење светог Духа и подобије, и утврди га да верује у истину и животворну Прозбу, и поучи га сваком страху Божјем¹⁷. И тај велики краљ показа велику љубав ка Пресвештеному, и испуни сву прозбу његову, и одликова га часним дарима, љупшеним и телесним; предобри настир стада свога и то без печали саводи своје отацству. И тако се љубазно растаде велики краљ са Пресвештеним, добивши велики дар Божји молитвама Пресвештенога.

И тако воћен Христом, воћителем својим, добе у своје отацство у свему добро, и испуни своје љубазном брата кип Стефану краљу све што је тамо било са краљем љупским, пошто је све добро љубео у њему.

Потом оба божја светиника и настира свога отачаства братогаршше бота отаца својих, и тако преодиваху за много година без печали, имајући мир одасвјаца и увек у боту добро подизавајући се, и содом показујући слику превелике смерности своје отачаствју.

XXI

О чулу Пресвещенога које сатвори о преставаљену брата свога Стефана краља и преставаљену сина његова Владислава на краљевство

Чудо Пресвещенога, које сатвори о преставаљену брата свога, и како заповеди анђелу божјем да га дочека са дутом братољубом. У неко време, како је Пресвещени био у дрвотј земљи отачаства свога, и постиже тлас божји обичне радости свију који су се родили у пролазном животу, и поче боговати свезубазни брат његов, блатоверни краљ кир Стефан од крелке богости, и посла ка Пресвещеном да чује о болести његовој и да се, дошавши, помолит за њега. А он ожалоствивши се због светосавреника, брата свога, и због истинског сапошвженика Христо-ве добре вере, и разгледивши се српачном радостју, и подизавши се од к њему. И док је он још далеко био од њега, спете га друкти, копелн на брзом коњу, и јави му: — Престави се брат твој. Када он чу овај горки тлас, у том часу, свташавши са коња, паде на земљу, испунивши очи своје сузама и рипањем, и уздицајући руке своје горе ка вишњем које седи на херувимима, који љмртвљава и оживљава, поче се молити, рекавши:

„Боже, који си се родно пре Јанне из бестелесне љтробе беспочетнога Оца пре бића свију људи и сваког свога видљивог и невидљивог створења, и који си људима даровао биће, бућући непазљивим

искони од Оца, који си свима људима положио меру живота, који си свакоме упекао крај живота; „Кљсе Христe, који пребиваш пре векова, који си пре и сада, и сада си, који слушаши оне који те истинном признавају;

„Ти, Влатико, који си се родно од девојке ради нашега спасења, неисказана и превечна радости наша, радости што је нико никада не чу нити виде од првих древних болова, што је ти добри сатвори са нашим ошима и са свима нама у вековима векова, и још даље тамо без краја са нама у све векове векова, — не само дошавши на земљу и ходивши са нама, или испричаваши нам се, и отиде од нас, но и увек си с нама;

„И који си пре робења нашега основао на вољи својој саставе душа и тела наших, и који си се љко-ренио у недрима душа и срцаца наших, који си дао богатот онима који те љубе да сазнају тебе истинитога бота;

„Јер ти милујући спасаваши све који се узгајају на те, јер си бот истинити, који си дошао да спасеш створење рјку твојих, и који си смрћу пострадао и живот даровао свему свету, не желећи да иједан чо-век погине, но да се сви спасу;

„Свештним и страшним оком твојим заповеди твојем пресветлом анђелу да поврати душу свуге тво-га, саопшеника мога за твоју свету веру, да сатворим на њему твоју свету вољу, и да га обухвем светим образом светих анђела твојих и светих апостола и пророка и преподобних отаца, да би се љдостојио вечних робења твојих, која си, добри, спремно они-ма који те љубе, да и ја, некорисни слуга твој, при-ним смелост и пренесем име твоје пресвето на прече-лику хвалу”.

И рече: — амин.

И свепобри, бран у милости, свемилосрдни Отац небесни послужа љдоника свога, заповеди анђелу своме да врати душу у тело онога.

О преставаљену блатовернога краља кир Стефана. И дошавши са великом жупом, Пресвещени га на-ђе опет оживела, и сатвори на њему сву вољу божју, целивајући његова свезубазна уста, и квасећи тог-

лим сузама ботолуново лице његово, узашлиху из
 образу, причестивши га небесном бисеру, пречисту
 крви и телу Христову, и венчавши га са свима поча-
 стима цара небеснота и првевиком миопишу.

И тако преташе своју свету душу у руке доброт-
 вору својем Христу, и са миром у Господу усну, добро
 послужавши Господу својем преподобијем и правдом
 све дане живота свога. А овај Пресвешени, двостру-
 ко венчавши блатовернога брата свога, бивши краља
 кир Стефана, и наважавши га у анђелском образу Си-
 мон монах, и венчавши га свима земаљским и небе-
 ским частима, и узавши блатодрне молитве за
 његов покој Боту који га је преселио ка себи у же-
 љена села, и тако положио његове свете мошти са све-
 тим Симеоном, опцем његовим, у дому Свете Боро-

лине Студеничке.

И опет после неког времена пренесе га са вели-
 ким частима у дом Спасов, у двокторени му мана-
 стир, у велику архиепископију звану Житчу, где и
 данас лежи телом сав неповредим, по пророчанству
 Давидову: „Многе су скрби праведницима, од свију
 ће их изобавити Господ, и сачуваће све кости њихове,
 и ниједна се од њих неће премоити.“ Ово што се
 догодило на овом ботолуновом крају, би видимо све-
 му отачасту његову, пошто Бот јавља милост своју
 на свима онима који га тље, од сада и до века,

А овај Пресвешени остаде опет сам, липивши
 се одје ботозабраних савреника својих, и обојицу
 наоружавши сваким преподобијем и правдом, и по-
 ста их напред пред собом ка свету и јединосупној
 Тројини, којој послужише јединоминијем, будићи на
 земљи тројита, и извољенем њихова тјубитеља, на
 ботозабрана напред узидоше на првевиком надраби-
 вање. А овај из младости Ботом научен на сва своја
 страдања носи на Ботом дарованој му кротости, и ти-
 хошћу светота Лука имајући велико расуђење у сво-
 јој добродушној души, од почетка многе тегобе под-
 ношаше собом у горама и у пустињама и у манасти-

рима, по земаљама и по градовима, са царевима и кне-

зовима, одсвуд сабирајући својом отачасту про-
 странство и ботопазумије, а сада опет на њему једи-
 ном остаде сва тежина његова отачаста, да се он
 брине о свима духовним и телесним исправањима.

О томе како је краљ кир Стефан блатодрно сво-
 га сина Радослава на краљевство. Блатоверни краљ
 кир Стефан, хотећи се преселити ка небесним, и Бож-
 јим извољенем и вољом Пресвешенога, блатословни
 старијета сина Радослава да он буде намесник после
 њега. И опет тога блатословни Пресвешени, и венча га
 на краљевство, да буде саврестолник отачаста свога,
 и да се зове венчани краљ Радослав. И са њим оста-
 де колико се Боту изволи. И оженивши га од грчката
 цара кир Теодора, и двоструко утврдивши своје ота-
 чество, насати сваку добру веру у њему.

И не могући трпети разлучења својих ботоносних
 савреника, и ваада један ка јединоме вапијаше дан и
 ноћ, све уздање имајући горе ка вишњему који живи
 на небесима, и од тога чекаше помоћ, који ће му пут
 прво показати, по коме ће поћи без закашњавања ка
 својем тјубитељу, ка коме приону од своје младости.
 И хотећи вољу тога и до конца саворити, и ње-
 говом блатопазу сијајући као и сунце, свата у кра-
 шаван божаственим врлинама, тјубитељ чистота де-
 вианства, сретник светих, свесветска труба, хотећи
 објавити својом отачасту првевиком радост, свата
 имајући будне очи ка својем добротвору, који га је
 прославио и многим чудесима, имаваше жељу да се
 одлучи од светских жжлности, хоташе по првом оби-
 чају да опет послужи један јединоме, и разгоре се
 душом, и рани се срдачном тјубављу Блатике свога
 Христа, позавијевши ботопуц Давиду, који је рекао:
 „Да ли ћу ући у село дома мота, или узети на ошар
 моје постеле, и да ли ћу дати сна очима мојима и
 дремања мојим веама и покој коленима мојима, док
 не наћем место Господу и село Боту Јаковљеву, и
 да се поклоним на месту где стојаху пречисте норе
 мота добротвора“.

А чувши тај блатоверни краљ, синовати његов Ра-
 дослав, расжлности се, помишљајући на његово разлу-
 чење са собом. Но макар да није волео, није га мотао

различити од толике жеље његове, и видећи га пре-
 као на путу, свако јововство даје му: зато много и
 дуге потрпе, колико трпешае.

А блатословивши блатовернога краља, синовца
 свога и са ботом равноаном му сунђутом, и сва чега
 свога отачаства, и мир божји давши свима, и тако са
 великом љубављу и са многим жалосним сузама бја-
 говерни краљ и сва чега отачаства његова растапоше
 се са добрим настирем и учитељем и господином сво-
 јим¹⁰.

XXII

О поласку пресвешћенога Саве од земље
 отачаства свога и о уласку његовом у свети
 град Јерусалим и о његовом обилазку свих
 светих места Јерусалимских¹

О поласку пресвешћенога у Јерусалим. А овај
 пресвешћени бородосат као високопарни опрао пре-
 такаше по ваздуху, добивши лака крпна, жељени
 раније и сага отпочинути у пренебесној обители,
 растригнвши светске жалости, и отице, оставивши дју-
 гоме земљу свога отачаства, и под и братију, и све
 земаљско остави земљи, поревнујући ономе што је
 пре речено староме великом патријарху: „Казни од
 твоје земље и од рода твога, и иди у земљу коју ћу ти
 ја показати, земљу која истаче мек и млеко“, на
 којој ода завета, ботом нашим, који се родио на тој
 стом истинитим ботом нашим, који се родио на тој
 земљи, и који је све извршио неисказаним промислом
 ради нашега спасења.

Овај бородубац и истинити законоположник своје
 отачаству, истинито жељени ове земље, сматраше се
 као пошљак на земљи не својој, као и сви они наши;
 и светлом радношћу радјујући се постојева Господу
 своје.

О уласку пресвешћенога куп Саве у свети град
 Јерусалим. И добро чуван својим војитељем Хри-

стом, и ушавши у свети град Јерусалим, удостоји се
 видети бородоветну радост и место где спасоносну
 муку пострада Спас наш, Исус Христос, и наврши спа-
 сење ценога света, и проведши три дана у живоносно-
 м гроду, и васкрсе бесмртан², и ускрси нашу природу,
 која је пре нама преступљенем и свеченом од глутот
 држаоца света у доње јенове света, и предобри изведе
 у старини свезане од ајских пропаста³, као крепак и
 силан, све наврши на небу и на земљи ради нашега
 спасења.

И ушавши у свету и божаствену цркву⁴ пре-
 клонивши својом превеликом смерношћу своја срца-
 на и дупљена и телесна колена, обитно изли дама изво-
 да чистих и топлих суза, и ценога животворећи грод⁵
 блатике свога, побратора Христа, својим бородуби-
 вим дупљеним и срдачним устима, слатко минјујући и
 глудајући самота љубитеља свога као да је ту. И до-
 бро насладавши срце своје бесмртним животом који је
 у гроду лежао, и обилавши сва света места по реду, и
 све свештене храмове⁶ и часну Голготу, на којој чове-
 кољубиви Бог наш наврши истинито спасење, радишнав-
 ши своје пречисте дукче на часном крсту, и од пречис-
 тих својих бедара изли своју божаствену крв⁷ и во-
 ду, којом нас искупи од порабођења светљкавоста
 бавола.

И што блатика окроти својом пречистом крв-
 ју, ту верни његов синуа обриси срдачним рид-
 нем и омочи пречорким сузама, не као жељени за
 дуплом, но као насипавајући се владичињет беспрас-
 нот извора од животворећих бедара, као наштавши са-
 мота траженоста, и постигавши тоженоста и насипавши
 се жељенога. И сва света и часна места која су у вели-
 кој цркви Светог Васкрсења Христова, на којима
 вољна страдања понесе Господ наш Исус Христос, и
 свима часно принесе части он свога чистог срца,
 често и тешико уздишћући на дубине душе, померајући
 на толика страдања животодаваца свога и Господа, и
 љубављу утопобавајући се његовој жељи, како би
 света страдања изобразно у дубинама срца и пред
 очу положивши их и на њих померајући, да пребе
 овај варивни живот и да ма и мало пострада побобећи
 се Господу своје.

